

בגן הילדים מנהיגים חמ"ד של חינוך

חמדת העתים בגן הילדים

כתיבה ועריכה רחל סלייטר
ליווי וייעוץ פדגוגי אסתר חטב, מפקחת ארצית קדם יסודי - חמ"ד
יעוץ הרב דוד עצמון - מתאם תוכניות לימודים בחמ"ד
הפקה הרב דוד עצמון, בת שבע סיאני מרכזת הפרסומים בחמ"ד
עריכה לשונית דליה דנינו
קראה והעירה דורית טננבאום
איורים יעל שוורץ, אמירה נגר
עיצוב גרפי "טו דו דיזיין"
הוצאה לאור גף פרסומים, משרד החינוך

תוכן העניינים

דבר ראש המנהל לחינוך דתי

הרב ד"ר אברהם ליפשיץ 4

פתח דבר: מפקחת הגב' אסתר חטב

מפקחת ארצית - קדם יסודי ממ"ד 6

שיחה בגן הילדים:

הדור הצעיר בוחר את מנהיגיו 8

חלק א':

מעשה בחכמים שהיו מסובין בבני-ברק

מבוא 10

מקום התרחשות הסיפור 11

החכמים המוזכרים בסיפור 12

הרקע לסיפור - לגנת 16

סיפור לילדים 19

פעילויות בעקבות הסיפור 22

לוח הפתעות לליל הסדר 25

חלק ב':

פעילויות לתפישת הזמן בגן

מבוא 28

נושא "לכל זמן ועת לכל חפץ" 30

סיפורים בנושא הזמן 31

פעילות בנושא הזמן: יום 32

תכנון יומי 32

לוח יומי 33

פעילות בנושא הזמן: שבוע 34

כרטיס שבועי 34

יום השישי בגן הילדים 39

פעילות בנושא הזמן: חודש 45

לוח חודשי בגן 45

לוח חודשי אישי 46

ראש החודש בגן הילדים 47

פעילות בנושא הזמן: שנה 50

לוח שנה 50

יום הולדת 51

לוח ספירת העומר 53

מפגש עם ילדי בית ספר 55

תיעוד חופשות 56

בבליוגרפיה 57

דבר ראש המינהל לחינוך דתי, הרב ד"ר אברהם ליפשיץ

"אֲנִינֹת הַיָּקָרִית מְאֹדָּה, הַיּוֹכֵז יוֹסֵף יוֹסֵף, אֶזְדַּוֵּל עִמָּךְ תִּינוּקוֹת שֶׁאֵין בֵּית רֶכֶם, בְּרִכּוֹת זֶה' עֲמִי."

"פתאום קם אדם בבוקר ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת, ולכל הנפגש בדרכו קורא הוא שלום..." (אמיר גלבוע).

בפרפראזה על דברי המשורר, עלתה בדעתנו המחשבה להכריז על "שבוע החמ"ד". כולנו נמצאים בתוך מהלך ענק ועצום, ושייכים למשפחה נפלאה - משפחת החמ"ד. וכמו אותו אדם, שבתוך חיי היומיום אינו זוכר מי הוא ומה המיוחד בו, משהו קורה לו פתאום, והוא "מרגיש כי הוא עם! ומתחיל ללכת". הרי ברור שזמן רב הוא חלק מעם, אך כשהוא מתבונן, עוצר לרגע, נפתח לאור ולגודל שמסביב, הוא מרגיש כי הוא עם. גם אנחנו זוכים לשגרה מצוינת של לימוד, של חינוך, של העשרה בתחומים שונים ועוד. חשבנו שיש מקום לייחד זמן למיקוד הכוחות, בתוך מהלך החיים בבתי החינוך, ולהכריז בשבוע אחד בשנה - הנה הוא שבוע החמ"ד.

אנו זוכים להתחנך בחמ"ד לאחריות כלל ישראלית. בחמ"ד אנו זוכים לאחד את כל החפצים להתחנך בחינוך של הציונות הדתית מאזורים שונים בארץ, עם כיווני מחשבה ודגשים ייחודיים בכל התחומים והדעות, ותיקים ועולים, מסורתיים ותורניים, ויחד עם זאת - וייחן שם ישראל - כאיש אחד בלב אחד. אך למעלה מזה, הרצון והמחויבות הם לא רק ל"אנשינו" הלומדים בחמ"ד אלא לכלל ישראל כולו.

אנו זוכים להתחנך בחמ"ד להודאה גדולה להשי"ת על גודל התקופה שבה אנו זוכים לחיות. שני אירועים היסטוריים מרכזיים אירעו במאה השנים האחרונות שלא היו כמותם בכל תולדות עם ישראל: השואה והתקומה.

אנו זוכים להתחנך בחמ"ד להיות רגישים לאחר, למי שנצרך וזקוק לנו. החובה לזכור ולהזכיר את יציאת מצרים נועדה לחדד את רגישותנו למצוקת האחר. היא מבקשת לסייע לנו בבנייתה של חברה מוסרית הלוקחת אחריות על עצמה ומתפללת שנהיה רגישים לגר ליתום ולאלמנה.

אנו זוכים להתחנך בחמ"ד לחיים של שליחות. הרב סולוביצ'יק ב"ימי זיכרון" כתב: "האדם נברא בתור שליח. עצם היצירה, הלידה, מכילה בתוכה בהכרח את דבר מינוי השליחות... את העובדה שמישהו חי בזמן מסוים, בתקופה מיוחדת ובמקום מוגדר, ולא נולד בתקופה אחרת ובנסיבות אחרות, נוכל להבין אך ורק אם נקבל את עצם הרעיון בדבר שליחותו של האדם". החינוך לשליחות הוא שליחות מתמדת לכל החיים. האדם נדרש למצוא את הנקודה המיוחדת שלו, הנקודה הפנימית, שבה הוא נקרא למלא את ייעודו. בהעמקה ובהרחבת התורה לכלל, בדאגה לתחום החסד והחברה, בהתיישבות, במקצועות היצירה והמדע, בחיים של מסירות נפש בצבא, ובכל תחומי החיים."

אנו זוכים להתחנך בחמ"ד. אנחנו מבקשים בשמחה לראות את החמ"ד כולו כמשפחה אחת גדולה. כשקיימנו את תפילת הרבים על הגשם לכלל מוסדות החמ"ד, החל מגני הילדים דרך בתי הספר היסודיים והתיכוניים ועד המכללות, אנשי חינוך רבים סיפרו לנו בהתרגשות על העוצמה הגדולה שבתחושת היחד של כולנו: "כל תלמידי החמ"ד, בכל הארץ, באותו זמן ובאותה תפילה! אין לך עוצמה גדולה יותר".

נודה לקב"ה על הזכות הגדולה ועל החסד שעשה עמנו לחיות בדור של גאולה, ולהיות שותפים למערכת החינוך של החמ"ד. הצד השני של המטבע זו החובה הגדולה של כולנו. חובה ל"העמידו תלמידים הרבה", ל"לכל אדם ישנה", להתחנך ל"בית חינוך כמשפחה" בכל המעגלים, בתוך בתי החינוך, בתוך משפחת החמ"ד, ובמשפחה הרחבה - עם ישראל כולו.

הנשיכו אֶת־סוֹט חַיִּיל וְאַחֲנֵךְ כְּאַהֲבָה אֶת יִלְדֵינוּ,

המשך הצלחה בעבודת הקודש,
מוקירכן מאד,
אברהם

פתח דבר: אסתר חטב, מפקחת ארצית - קדם יסודי ממ"ד

לזננות היקרות, האסטרופות בחברתם של תינוקות של בית רבן,
למקיירי הילדים הרק, אלוהים.

השנה אנו חוגגים את שבוע החמ"ד בין פורים לפסח, בין שמחה לגאולה. זוהי חגיגה של לימוד חוויתי המשתף את הקהילה. השכינה ב"ה שורה בגני הילדים. לימוד התורה בגן הוא מעשה טבעי ויום יומי. הילדים הצעירים אוהבים את ההגדה. הם מעיינים בהגדות, מתבוננים באיורים, מתפעלים, משווים ומכינים הגדה אישית לקראת ליל הסדר המשפחתי. הם מציירים, מאירים וכותבים מתוך עניין ושמחה. הדמויות של משה, אהרן ומרים גורמות לילדים להזדהות עימם, ויש להם בטחון בקב"ה שהצילנו מידם. הם לומדים ונהנים לומר ברצף את סימני הסדר, לשאול מה נשתנה, לצייר את הצפרדעים, הכינים ו"שאר ירקות".

השנה בחרנו ללמד בחגיגות את הסיפור על חמשת החכמים המסובים בבני ברק אצל רבי עקיבא, בכל גני הילדים. הסיפור המופיע בשתי שורות בהגדה מדגיש את מצוות "...וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח". נספר, נמחז, נצייר ונכיר את הדמויות המוכרות מ"כה עשו חכמינו". אנו רוצים להרחיב ולהעמיק את חווית הלימוד מתוך ההגדה של פסח, להכיר את מעלות חכמינו זיכרונם לברכה, ללמוד על ערך לימוד התורה, על האופטימיות של ר' עקיבא וערכים נוספים.

החוברת אינה מצטמצמת רק לפרק הזמן של שבוע החמ"ד בין פורים לפסח, אלא מוצעות בה פעילויות הנוגעות במושגי זמן בגני ילדים בחמ"ד. החוברת מאירה פעילויות מוכרות באור חדש ומציעה יוזמות ערכיות חדשות המיושמות בגנים.

כולנו נהנים מאמירות של ילדים המעלות חיוך בהתייחס לתפיסתם את מושגי הזמן. הקושי הטבעי של ילדים צעירים להתמודד עם מושגי זמן מוכר לנו. העיסוק בלוח השנה העברי בכל יום, פעילויות בנושא סדר היום, השבוע ויום השישי החגיגי לקראת שבת קודש מסייעים לילדים להכיר את המושגים ולעורר ציפייה לקראת האירועים המשפחתיים והתאריכים המשמעותיים לעם ישראל.

המשימה שלנו "והעמידו תלמידים הרבה" אין לה תאריך ולא שעה. כל הגננות עוסקות בתכנון, במחשבה, ומרבות בעשייה

במטרה לדאוג לכל הילדים ביחס לעתידם במערכת החמ"ד, ומנקודת מבט נוספת להנחות את לימודם של הילדים במאור פנים ובהקשבה בשעת התפילה, בפינוי המשחק, בספריה, בחצר ובלימוד תורה.

פרופ' כספי מציין שלוש פעולות הכרחיות בלימוד בראשי תיבות פס"ח - פליאה סקרנות וחקר, פעולות משמעותיות בתהליך החינוך והלמידה. סיפור יציאת מצרים מפגיש אותנו עם שלוש דמויות להזדהות. מנהיגים לדוגמא המגלים סקרנות, פליאה וערנות. דמויות החוקרות ובוחנות את המציאות - חמ"ד של מנהיגים.

מרים- הבת והאחות אינה מקבלת את גזירת המלך. היא מגלה דאגה. היא פועלת - "ותתצב אחותו..." היא עומדת על המשמר עמידה איתנה, יציבה "לדעה מה יעשה לו". מתוך סקרנות ואחריות מגלה מרים תושייה.

משה ער לסבלות אחיו "...וירא בסבלותם...". זו אינה הסתכלות מן הצד. משה מתבונן בסביבתו. סקרנותו מובילה לחקירה, משה מגלה את הסנה מלא פליאה "...וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל...". משה איננו מוותר. הוא חוקר. "...אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה". משה שואל שאלות, הקב"ה מבחין בערנות של משה וכך נאמר: "וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו..."

בשליחות החינוכית המורכבת של כולנו, יש לנו הזכות והחובה לטפח ולהעצים את הסקרנות הפליאה, ההתרגשות, ההתפעלות והחקירה.

ולסיום תודות:

לרחל סלייטר על הכתיבה והעריכה, לדוד עצמון על העצות הטובות, למפקחות, למדריכות ולגננות על שיתוף הפעולה, לדורית טננבאום על "קשירת החוטים" בין כל המעורבים בהוצאת החוברת לאור, לבת-שבע סיאני על האכפתיות, לאתי אורלב על המעורבות החיובית.

ברכות (כולן), המשק קשייה כרוכה מתוך התפילות, רצינות, שמחה וכאהבה גדולה.

בברכה,

אסתר חטב

הדור הצעיר בוחר את מנהיגיו

בגן הילדים בניצן שאלה הגננת ריקי צפירה: מהו מנהיג?
הילדים ענו:

- « התפקיד שלו להוביל.
- « זה מישהו שאומר מה לעשות.
- « אבא ואמא מנהיגים. הם אומרים לילדים מה לעשות.
- « מנהיג במשחק.
- « מנהיג את הכבשים. אומר להם לאן ללכת.

גננת: למה רועה כבשים הוא מנהיג?

« זה כמו שלמדנו בסיפורי תורה. משה היה רועה והוא היה מנהיג.

גננת: איזה מנהיגים ידועים אתם מכירים?

- « רב הוא מנהיג כי הוא מלמד תורה.
- « רב מלמד גם איך מתנהגים.
- « משה רבנו מנהיג. הוא הוציא אותנו ממצרים.
- « יהושוע היה מנהיג. הוא הכניס אותנו לארץ ישראל.
- « ראש הממשלה.
- « ראש המועצה.
- « דוד המלך.
- « הכהן הגדול.
- « אסתר המלכה. היא אמרה לאנשים מה לעשות.

גננת: האם אתם מכירים מנהיגות נוספות?

« גם אורית היא מנהיגה, כי היא גננת ומלמדת אותנו.

חלק א:

מעשה בחכמים שהיו מסובין בבני-ברק

| חכמים מסובין בבני ברק ומספרים ביציאת מצרים כל הלילה, הגדת אמסטרדם, 1685 |

"והגדת לבנך ביום ההוא"

חכמי ישראל שחיברו את ההגדה של פסח, הבינו את נפש הילד ויצרו תוכנית חינוכית, חווייתית, ייחודית המשתמשת ביסודות חינוכיים, כדי לחבב עליו את הלמידה וכדי שיפנים את המסרים הגלומים בהגדה. הם בקשו מהאב, שיעניק לבנו את הטוב שבשיעורים - מעניין, מרתק ומגוון במיטב שיטות החינוך המתאימות לגיל הרך. המטרה היא להעביר את המורשת ואת הזיכרון לדור הבא ולעשות חיבור של האדם הפרטי אל הזהות היהודית.

הרב אליהו דסלר¹ ליקט מספר תובנות חינוכיות העולות מתוך ההגדה של פסח. הוא כותב שההגדה של פסח יוסדה על פי גדולי חכמי התורה כדי שנוכל לקיים בה את מצוות "והגדת לבנך". לכן אפשר ללמוד ממנה את דרכי ההוראה לילדים וחינוכם. לדוגמה, נוכל למצוא בה את ההוראה דרך שאלה ותשובה, את הצורך לעורר שאלות מצד הילד - "כדי שישאלו התינוקות", את עניין ההמחשה - "מצה זו", ציורים חיים - "לעולם יראה... כאילו הוא יצא ממצרים". כלומר, המבוגרים עושים פעולות אשר יתמיהו את הילדים, יעוררו בהם עניין וימשכו את ליבם והדבר יקל עליהם להחזיק מעמד במשך ליל הסדר. תהליכי למידה והוראה יהיו במיטבם ככל שאנו נשכיל ליצור עניין, יצירתיות והנעה [מוטיבציה] במהלך החינוך.

ככל שהיעדים והתהליכים יהיו קליטים, מושכים ומתוך שמחה ושירה הרי שהרצון ללמוד יהיה גבוה מאוד. בגני הילדים נעשית הכנה רבה לקראת ליל הסדר. הילדים לומדים את "סדר ליל-הסדר". הם מכירים את המאכלים העולים על שולחן ליל הסדר ומתנסים בהכנתם. הם שרים בהתרגשות רבה את "מה-נשתנה", "עבדים היינו", "אחד מי יודע" ושאר השירים. אולם סיפור אחד קטן, הנמצא בתחילתה של ההגדה, מתגמד ולעיתים אף נשכח בקדחתנות ההכנות לליל הסדר. היאך נוכל לשכוח להשתמש באלמנט פדגוגי שכה מושך את לב הילד? סיפור תמיד מושך את לב שומעיו. אין צורך בפלפול מיוחד וברמת תובנה גבוהה כדי להבינו. זה ייחודו של הסיפור. כל אחד מוצא את עצמו מחובר לסיפור מהזווית שלו.

בחבורת זו נתמקד בסיפור הקצר הזה. בסיפור על ה"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן-עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני-ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל-אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: "רבותינו,

¹ הרב אליהו דסלר, מכתב מאליהו, בני ברק: ועד שפתי חכמים, תשס"ט. ח"ד, 249.

הגיע זמן קריאת שמע של שחרית. תחילה נבין אנחנו המבוגרים עד כמה הסיפור הזה הוא כה רב משמעות להבנת ההגדה כולה. כיצד בשורות ספורות לומדים אנו על האישים שהניחו את היסודות והתנו עם החורבן את הדרך לעם היהודי לקראת גלותו ארוכה. לאחר מכן, באמצעות סיפור מעובד לילדים ופעילויות נוספות, נלמד איך להעביר את המסר ברמה של ילדי הגן.

מקום התרחשות הסיפור

במקרא נזכרת בני-ברק בספר יהושע בנחלת שבט דן. אנו למדים מהמשנה ומהתלמוד שבני ברק הייתה מיושבת מאז תקופת מלכי ישראל. תושביה התפרנסו בעיקר מחקלאות וזכו לשפע רב. בימי התנאים והאמוראים נודעה בני ברק כמרכז יהודי גדול שבה שכן בית מדרשו של רבי עקיבא הנזכר גם בהגדה של פסח. גם בימי יהודה הנשיא התקיים ישוב יהודי מפותח בבני ברק. הצלבנים כינו את אזור בני ברק העתיקה בשם בומברק ואף בנו בה מצודה שנקראה מצודת בומברק. בפי הערבים נקרא המקום אבן אבריק. בתחילת המאה ה-20 שינו תושביו את שמו לא-חיריה כלומר, מקום טוב. העיר בני ברק שהוקמה בשנת 1924 מוכרת כעיר בעלת צביון דתי חרדי והיא מרוחקת מרחק ניכר מבני-ברק העתיקה. היא נושאת את השם ההיסטורי רק משום שהוקמה על אדמות שנרכשו מתושבי הכפר.

על פי דעת חוקרים רבים מיקומה של בני ברק הקדומה נמצא בפינה הדרום-מזרחית של מחלף מסובים, שלמרגלותיו חולף כביש מספר ארבע דרומית לרמת גן, בשטחו של פארק איילון. כאתר הארכיאולוגי של בני-ברק הקדומה מזוהה תל נמוך, הנמצא בין שדות חקלאיים, צמוד מדרום-מערב למחלף מסובים ומצפון-מזרח לחיריה. לצומת -שלימים הפך למחלף סואן ניתן השם מסובים, שם היסטורי לזכר "מעשה ברבי אליעזר... שהיו מסובין בבני ברק..."

למרות חשיבותו ההיסטורית, עד היום לא נחקר באופן מסודר אתר בני-ברק הקדומה ונותר מוזנח למדי ולא ידוע לציבור. כעת בעקבות הקמת פארק איילון יש כוונה לערוך במקום חפירה ארכיאולוגית מקיפה, לחשוף את שרידי בני ברק ולפתוח את המקום למבקרים כדי שיהווה נדבך חשוב נוסף ברצף ההיסטורי-חקלאי של האזור.

החכמים המוזכרים בסיפור

רבי אליעזר

רבי אליעזר, שנמנה על הלויים, היה תנא בדור השני. הוא היה הראשון בין תלמידי רבן יוחנן בן זכאי והחשוב ביניהם. בכל מקום שנמצא סתם "רבי אליעזר" הכוונה לרבי אליעזר בן-הורקנוס. הוא קבל את תואר הכבוד הנדיר "הגדול". רבי אליעזר שהלך עם רבו ליבנה וגם עזר לבריחתו מירושלים הנצורה, קבע את ישיבתו בלוד ועמד בראש אחד מבתי הדין החשובים ביותר. הוא היה אדם תקיף מאוד באופיו. באותה תקופה ניסתה הסנהדרין לקבוע מנהג אחד לכל עם ישראל כדי לאחדם. ר' אליעזר שמר על המסורות שקבל מרביתיו לא נכנע לדעת הרוב. במחלוקת אחת חכמים נידוהו כי ראו בעמדתו סכנה לאחדות האומה. לרבי אליעזר מיוחס מדרש מיוחד בשם "פרקי דרבי אליעזר".

סיפורים על רבי אליעזר מ"כה עשו חכמינו":

כך התחיל רבי אליעזר בן הורקנוס לומד תורה, ח"א עמוד 162.

רבי יהושע

רבי יהושע בן חנניה היה מגדולי התנאים בדור השני. הוא נמנה עם הלויים המשוררים במקדש, והיה מחברי הסנהדרין בזמן הבית. רבו - רבן יוחנן בן זכאי מנה אותו בין חמשת תלמידיו החביבים עליו. יחד עם חברו ובר מחלוקתו רבי אליעזר ליווה את רבו בבורחו מירושלים ונשא את הארון אשר בו נמלט. הוא הלך איתו ליבנה והיה שם אב בית דין בסנהדרין.

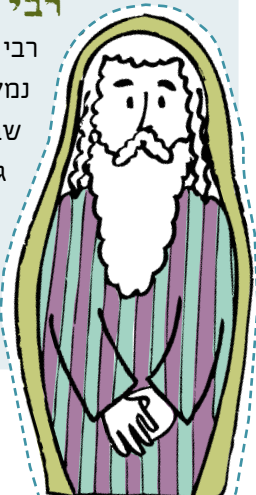
חסיד ועניו ובעל משמעת למופת הוא היה. כשגזר עליו הנשיא רבן גמליאל שיבוא אליו במקלו ובתרמילו ביום הכפורים שחל להיות לפי חשבוננו, שהיה שונה מחשבוננו של רבן גמליאל, לקח את מקלו ותרמילו בידו והלך אליו על אף הכרתו שהצדק איתו והיום הזה הוא יום הכיפורים. כשמינו לנשיא את רבי אלעזר בן עזריה הצעיר שבחבורה ולא אותו, את אב בית הדין הגדול ממנו בתורה ובשנים, מחל על כבודו. הוא היה איש מצליח בתשובותיו ובויכוחיו הרבים. הוא ניצח בויכוחיו קיסרי רומא, שרים ופילוסופים. מקום מושבו הקבוע היה בפקיעין אשר בשפלה בין יבנה ללוד.

סיפורים על רבי יהושע מ"כה עשו חכמינו":

הדרך הקצרה והארוכה, ח"ב עמוד 207. באיזה כלי משתמרת החכמה, ח"ג עמוד 161, הילד השבוי, ח"ג עמוד 197. מצוות התורה וגזירת המלך, ח"ג עמוד 7. אדון העולם, ח"ד עמוד 165. מתנה לפי הזמנה, ח"ד עמוד 169.

רבי אלעזר בן עזריה

רבי אלעזר נולד שנים אחדות לפני חורבן הבית והיה מהדור השני של התנאים. בימי חורבן הבית השני נמלט אלעזר עם בנו אל הגליל. אחרי שירד ממקום מושבו בגליל ליבנה, נמנה שם עם המעולים והגדולים שבחכמי יבנה. הוא היה כהן מיוחס, גדול בהלכה, דור עשירי לעזרא הסופר ועשיר מופלג ויחד עם זאת גם עניו. בזכות חכמתו, ייחוסו ועושרו זכה להגיע לנשיאות בזמן שהעבירו את רבן גמליאל דיבנה מנשיאותו על שלא נהג כבוד ברבי יהושע. רבי אלעזר היה צעיר מאד ונעשה לו נס שצמחו לו שערות לבנות. בזמן הקצר בו כיהן בנשיאות הוא הספיק לתקן תיקונים. כשחזר רבן גמליאל לראש הנשיאות, הוא המשיך לדרוש כל כמה שבתות.

רבי עקיבא

מאחר ולרבי עקיבא יש תפקיד מאוד משמעותי בסיפור, נרחיב בתיאור תכונותיו שכן הן המפתח להבנת התכנסות הרבנים דווקא אצלו.

רבי עקיבא, גדול התנאים, היה למופת לכל הדורות בחייו רבי הפעלים והמעשים, בגדלותו בתורה ובמותו על קידוש השם. הוא הוערץ על ידי בני דורו והדורות הבאים אחריו והועמד בשורה אחת עם בוני האומה ומחוקקה.

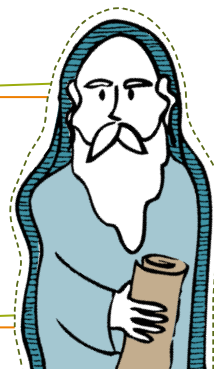
אביו היה כנראה גר צדק ורבי עקיבא היה בתחילה עם הארץ. כלומר איש עובד אדמה מדלת העם שלא ידע תורה ולא היה זהיר במצוות. כשהתחתן עם רחל החל ללמוד תורה עם בנו עד שלמד את כל התורה כולה. רבי עקיבא למד מרבותיו לא רק את חכמת התורה אלא גם את תורת הסוד. עליו נאמר שהיה מן הארבעה שנכנסו לפרדס ורק הוא יצא בשלום. לישיבתו של רבי עקיבא בבני ברק נתקבצו תלמידים מארץ ישראל וגם מחוץ לארץ ומספרם היה רב. רבי עקיבא התייחס לתלמידיו לא רק כרבי ומורה אלא כאב נאמן. הוא היה רחוק מכל שמץ גאווה. בדברי הגמרא: "... וכולהו אליבא דרבי עקיבא, למדים שכל הנטייה הפסיקתית והדרשנית-רעיונית, נוטה לכיוון דרכו של רבי עקיבא, שבעצם דבריו הם יסוד הכל והם אף המחייבים להלכה ולמעשה.

לפי מספר מדרשים תכונתו המיוחדת של ר' עקיבא הייתה שגם כשהוא נמצא במציאות מורכבת, בעייתית ומבולבלת, הוא מצליח להתעלות מעל עצמו (ומעל חבריו) ולהסיק מסקנות מהותיות באשר להמשך הדרך. כתב על כך הראי"ה קוק: "מפני שלנפשו הענקית, העתיד הרחוק ניצב כהווה. ר' עקיבא, המלא צהלה לקול המונה של רומי, מפני שהאהבה האלוקית הנובעת מעומק חכמת ליבו הנפלאה הורתה, עד כדי מלוא ציור חי, כי רומי ואיליה כליל תחלוף, ואור לציון לעד יזרח." (עולת ראי"ה, ב' עמ' ד')

ר' עקיבא מסוגל לצפות את פני העתיד באופטימיות ואמונה שלמה. תכונה נוספת קשורה למותו: בעיצומו של חורבן הוא רואה את הגאולה העתידה לבוא, ובעת שנלקחת ממנו נשמתו בייסורים הוא מבין כי זו הזדמנותו היחידה לקיים ולהשלים את כל מה שלפיו חי, ובו האמין כל חייו.

זמן פעולתו חל בין החורבן לבין ימי המרד של בר כוכבא. הוא היה עד למאבק הכביר של האומה על קיומה בתקופה זו, ואף השתתף באופן פעיל בהכנות למרד בר כוכבא. הוא נדד למען עניינים הקשורים למרד. רבי עקיבא הראה מעשי גבורה בתקופת השמד שאחרי דיכוי מרד בר כוכבא לא פחות מאשר בימי מלחמת בר כוכבא. הוא המשיך להקהיל קהילות וללמד תורה ברבים למרות האיסור.

סיפורים על רבי עקיבא מ"כה עשו חכמינו":

כל מה שה' עושה הכל לטובה, ח"א עמוד 21. הנהנה מעולמו, ח"א עמוד 177. ה' עונה לתפילת נכרייה, ח"ב עמ' 32. רבי עקיבא בבית האסורים, ח"ב עמוד 43. ר' עקיבא ורחל אשתו, ח"ב עמוד 105. בזכות צדקה, ח"ב עמוד 167. ביקור חולים, ח"ב עמוד 177. העיר שקנה רבי עקיבא, ח"ג עמוד 95. תלמידי רבי עקיבא והשודדים, ח"ג עמוד 117.

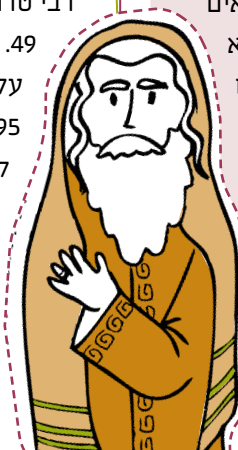
רבי טרפון

רבי טרפון היה תנא בדור השני. הוא היה כהן, שרת בקודש וזכה לראות את בית המקדש בתפארתו. את תורתו קבל מרבן גמליאל ומרבן יוחנן בן זכאי. בבית מדרשם של חכמי יבנה נחשב לאחד החכמים המובהקים שבדור ואף בדורות הבאים העריצו את זכרו וכינוהו בתואר הכבוד "אביהן של ישראל". השם טרפון בא ממקור יווני ופירושו מורה, מדריך, ואכן הוא היה ידוע כמורה מצוין. מקום מדרשו היה בלוד. רבי טרפון היה עשיר גדול. הוא קבע שתכלית הלימוד היא העשייה והוצאת הדברים לפועל. הוא היה "נאה דורש ונאה מקיים" והשתמש במעמד הכהונה שלו ובעושרו כדי לעשות חסד עם הרבים. כפי הנראה היה רבי טרפון בין הנוטים למרידה נגד הרומיים. יש הסבורים שהוא היה בין הרוגי המלכות.

סיפורים על רבי טרפון

מ"כה עשו חכמינו":

רבי טרפון ואמו, ח"א עמוד 49. העיר שקנה רבי עקיבא, ח"ג עמוד 95. אל תעשם עטרה להתגדל בהם, ח"ד עמוד 103.

הרקע לסיפור - לגננת *

"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה"

שאלות ותהיות רבות עולות מקריאת המילים הספורות הללו. למה חשוב לציין את מקום המפגש, ומה זה בא לספר לנו? מה מיוחד בר' עקיבא, ומה מיוחדו בהקשר של פסח, שלאור מיוחדות זו ראו לנכון חכמי הדור להתכנס דווקא אצלו, הצעיר שבחבורה?

פרשנים רבים העלו את השאלות הללו וניסו לענות עליהן. לא אביא את כל הפירושים. להלן אביא את הפירושים המפורשים ברוח דומה את מה שאכן קרה באותו ליל הסדר.

ראשית, נחدد את השאלות על ידי הבנת הרקע. בגמרא נחשב מעמדו של ר' אלעזר בן עזריה בדרגה המקבילה לנשיא². בגמרא מסופר שלכל חכם היה בית מדרש במקום אחר, ר' אליעזר בלוד, ר' יהושע בפקיעין, ר' עקיבא בבני ברק³. ר' אליעזר, בגמרא משבח את היושבים בבתיהם ברגל שאינם עוזבים את בתיהם⁴. והנה למרות שלכל רב יש משפחה ותלמידים במקום מגוריו, הם עוזבים את ביתם ומתכנסים אצל ר' עקיבא.

סביר להניח שליל הסדר הזה היה לאחר החורבן כי הרי בזמן בית המקדש היו אוכלים את קורבן הפסח בירושלים. לא קשה לדמיין אילו ויכוחים סוערים ולוהטים היו באותו הלילה שעה שחכמי ישראל ישבו במקום אחד ודנו בגאולה. כל חכמי ישראל שלהם יש דעה בנושא הגאולה מתכנסים למקום אחד ומנסים לברר את שיטותיהם. מה הייתה הסיבה לגאולת מצרים? מה תהא הסיבה לגאולה העתידה? כלום עליהם לנסות לפעול? או שמא אין להם אלא לישב ולצפות לדבר מלכנו שהוא אמת וקיים לעד?

² ברכות, כז, עמוד א

³ סנהדרין, לב, עמוד ב

⁴ סוכה, כז, עמוד ב

המחלוקת בין רבן גמליאל לבין החכמים: כיצד יש לציין את ליל הסדר לאחר חורבן בית המקדש?

על פי מפרשים רבים, רבן גמליאל לא הסב עם חבריו - ר' אליעזר, ר' יהושע, ר' אלעזר בן עזריה, ר' עקיבא ור' טרפון - משום שהם היו חלוקים עליו בתפיסתם כיצד יש לחוג את ליל הסדר לאחר החורבן. התנאים הללו זכרו את חג הפסח בזמן שבית המקדש היה קיים, כאשר במרכז החג עמדה הקרבת קרבן הפסח.

כעת, עם חורבנו, נוצר הצורך לעצב אופי אחר לליל הסדר. בין החכמים שלאחר החורבן שררה מבוכה גדולה. ההתלבטות הייתה בין שימור דרך עבודת ה' כפי שנהגה בזמן שבית המקדש היה קיים, לבין הכרה בעובדה שהוא חרב. (לא ברור כמה שנים אחר החורבן התקיים כינוס זה בבני ברק). חכמי ישראל הבינו שמבנהו של ליל הסדר עבר שינוי מסוים עם החורבן. משלושת מצוות האכילה העיקריות של הלילה - פסח, מצה ומרור - לא נותר הרבה. את קרבן הפסח לא ניתן יותר להקריב, המרור הפך להיות מצווה מדרבנן בלבד הואיל ומצוות אכילתו היא דווקא עם קרבן הפסח והמצה - אף שמצוותה מדאורייתא, חסר ממנה מצוות אכילתה ביחד עם קרבן הפסח⁵. נראה שבין חכמים ורבן גמליאל הייתה מחלוקת עקרונית, בדבר האופן בו יש לציין את ליל הסדר לאחר החורבן. אצל רבן גמליאל כתוב שהיו עוסקים בהלכות פסח כל הלילה, בעוד שרבי עקיבא וחבורתו היו עסוקים בסיפור יציאת מצרים כל הלילה.

הוויכוח הוא סביב השאלה: פסח או הגדה? החכמים שישבו בבני ברק עצבו כנראה את מבנה ההגדה, וקשרו אותה לשיעבוד במצרים, להיסטוריה של עם ישראל עד הגיעם לשם, לניסים שהיו עם יציאתם משם, לעשר המכות, לקריעת ים סוף, להלל ולשבח, ולעצם חובת הסיפור של כל הדברים הללו. החכמים בבני ברק סיפורו יציאת מצרים כל הלילה - אך לא עסקו בהלכות הפסח.

⁵ פסחים, קטו, עמוד א

מדוע הגיעו החכמים דווקא לבני ברק - מקום מדרשו של רבי עקיבא?

הנצי"ב בביאורו "אמרי שפר" להגדה של פסח כותב: "בעד זה החזיקו טובה לר' עקיבא, על שחזקם בתקוות כלל ישראל תיכף אחר החורבן, ולכן באו כולם לעירו ולביתו של ר' עקיבא... והם כולם באו אליו לספר ביציאת מצרים בליל חג הפסח, מפני שביציאת מצרים מתבררת נצחיות ישראל שכל כלי יוצר עליו לא יצלח לכולתו". הכינוס היה בביתו של רבי עקיבא מפני שרק הוא היה מסוגל להוביל ליציקת תוכן חדש לליל הסדר. צעיר היה מהם, אבל אל אמונתו האדירה, אל כוחו האדיר לראות את העתיד הרחוק ולהתחזק בהווה, אל זה התבטלו גם הזקנים ממנו. הוא שעמד לאחר החורבן בראש קבוצת החכמים והסתכל קדימה. הוא המנחם הגדול. במקביל ניסה ר' עקיבא להחזיר בפועל את המצב לקדמותו, והצטרף כנושא כליו של בר כוכבא למרד נגד הרומאים. הוא והתנאים שישבו עמו בבני ברק העמידו במרכז ליל הסדר את סיפור יציאת מצרים, כדי לשאוב מגאולת מצרים נחמות ועידוד.

מה משמעות שיבוצו של הסיפור בתחילת ההגדה של פסח?

עורך ההגדה שיבץ את הסיפור בבני ברק בתחילת ההגדה, כיון שהסיפור מדגיש את חובת סיפור יציאת מצרים כדבר המרכזי בליל הסדר שאחרי החורבן. למעשה, כל ההגדה שאנו קוראים מבוססת על המסורת שהנחילו לנו רבי עקיבא וחכמים במעשיהם באותו הלילה. אכן, מסדר ההגדה נתן ביטוי גם לדעת רבן גמליאל בסוף חלק המגיד שבהגדה סמוך לאכילת המצה והמרור.

סיפור לילדים

שמעיה ובן-דודו יוסף עמדו בפתח החצר של בתייהם. בחצר דלק התנור שבו אופים את המצות לקראת ליל הסדר. שני הילדים רחרחו בהנאה את הריח הערב של המצות. הם כבר רצו לטעום מהן, אך ידעו שעליהם להמתין מספר שעות לכך. שמעיה מישש את כותנתו של יוסף. "יוסי, איזו כותנת יפה קנו לך לכבוד ליל הסדר" ולפני שיוסף הספיק לענות, הוא

המשיך: "בוא נלך לראות מהו הרעש העולה מביתך". יוסף ענה לו: "אחי הגדולים חובטים בכריות ומנקים אותן לקראת ההסבה סביב השולחן הערב. לא נוכל להיכנס לביתי. כולם עסוקים בהכנות לקראת ליל הסדר. ממני בקשו שאתקלח ואתלבש לכבוד החג ואחר-כך אחכה בחוץ". "איזה כיף! אני כל-כך שמח שליל הסדר הגיע. אבל אני מרגיש שההורים שלי קצת עצובים. הם לא יודעים מה הם יעשו בליל הסדר. כשהיה בית המקדש היו כולם עולים לרגל לירושלים, מקריבים את קורבן הפסח ואוכלים אותו בחבורה. ועכשיו מה הם יעשו במקום זה?" שאל שמעיה. "נכון" ענה לו יוסף. "גם בביתנו בני המשפחה מכינים מאכלים לליל הסדר ודמעות בעיניהם. הם מתגעגעים לליל הסדר שהיה בימי המקדש. אף פעם לא חגגנו את ליל הסדר בביתנו. תמיד היינו בירושלים".

בעודם מדברים, יצא מהבית אבא של שמעיה ואמר להם: "ילדים, היום מגיעים לעירנו - לבני ברק אנשים חשובים מאוד. בואו נצא לקראתם". שמעיה ויוסף התרגשו מאוד ורצו קדימה עד שראו המון אנשים עומדים ביחד ומסתכלים בהתרגשות על חבורה של אנשים הדורי פנים ההולכים בסמטה.

שני הילדים נדחקו ביניהם, הצביעו עליהם ושאלו: "מי האנשים האלו? למה כולם מסתכלים אליהם ביראת כבוד?" "שקט ילדים", היסה אותם איש זקן. "התייחסו בכבוד לאנשים אלו. הם חכמי הדור שלנו. הם המלמדים אותנו תורה והם המורים לנו איך להתנהג ומה לעשות" הילדים שמו לב שהזקן הפסיק לדבר והסתכלו עליו בסקרנות כדי לשמוע את המשך דבריו. אבל הזקן התחיל לדמוע ורק הצליח למלמל מילים בודדות: "הם מלמדים אותנו מה לעשות אחרי חורבן המקדש". הילדים חשו את העצב של הזקן וגם את חרדת הקודש שלו בדברו על גדולי הדור, והחליטו לעקוב אחרי חבורת החכמים כדי לראות לאן הם הולכים.

⁶ ראש השנה, כט, עמוד ב - לא, עמוד ב; בבא בתרא, ט, עמוד ב

בדרך הם שמעו אנשים רבים המדברים בהתרגשות:
"ראו, האיש עם השיער הלבן הוא הנשיא, רבי אלעזר בן עזריה,
והנה החכמים הגדולים רבי אליעזר, רבי יהושע ורבי טרפון".

שמעיה אמר ליוסף: "בוא נספור כמה חכמים הגיעו לבני ברק." יוסף ענה: "אני כבר יודע חשבון מצוין. ארבעה חכמים הגיעו.
אבל תראה אחריהם הולכים עוד הרבה תלמידים. לאן הולכים כולם?"

בעודם תוהים לאן הולכת חבורת החכמים, הצטרף אליהם אבא של שמעיה. "ילדים, אתם זוכרים מי הרב של בני-ברק?"
"בודאי, הרב של בני ברק הוא רבי עקיבא!" אמרו שניהם ביחד. "יפה מאוד, ילדים. צדקתם. כל החכמים האלה הולכים לר'
עקיבא. אותי מעניין מאוד למה כל החכמים החשובים האלה באים דווקא אל רבי עקיבא? האם הם הולכים ללמוד ממנו
משהו מיוחד לכבוד ליל הסדר?"

כעת היו הילדים מסוקרנים עוד יותר. הם ידעו שרבי עקיבא היה רב מאוד מיוחד ורצו לדעת מה הוא יכול ללמד את כל
החכמים הגדולים. אבא של שמעיה רמז להם ללכת איתו בעקבות החכמים, שאכן הגיעו לביתו של רבי עקיבא ונכנסו
פנימה. התלמידים שלהם חיכו בחוץ אבל הקשיבו לנעשה בתוך הבית מבעד לדלת הפתוחה. גם אבא של שמעיה והילדים
הצטרפו אליהם והקשיבו בדריכות.

"מעשה בר' אליעזר ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא ור' טרפון שהיו מסובין בבני ברק, והיו מספרים
ביציאת מצרים כל אותו הלילה..."

"מעניין מה הם עושים." תהה שמעיה. "אציץ פנימה ואראה" ענה לו בן-דודו וכאשר הסתכל ראה שכל החכמים מלבד ר'
עקיבא יושבים עצובים כל-כך. נדמה היה לו אפילו שראה דמעות בעיניהם. "נו, מה ראית?" דחק בו שמעיה. "ראיתי שהם
מאוד נעצבים אל ליבם" ענה לו בן-דודו. "נראה לי שאני יודע למה" נכנס יוסף לדבריו. "האם זוכר אתה, שגם הורינו וגם
הזקן שפגשנו היום, היו מאוד עצובים? אני חושב שהם עצובים בגלל שאין בית מקדש. הם מרגישים גם קצת מבולבלים כי
הם לא יודעים איך חוגגים את ליל הסדר לאחר חורבן המקדש." "נכון. אתה צודק. אבל לא גמרתי לספר לך מה עוד ראיתי

⁷ ברייתא, סנהדרין, לב, עמוד ב

בחדר. אמנם ארבע חכמים היו עצובים אבל ר' עקיבא ישב שם כשהוא שמח. נראה לך שהוא לא זוכר שנחרב בית המקדש? אני חייב לראות מה קורה שם עכשיו! חכה לי!", שמעיה ראה איך כל החכמים מסתכלים לעברו של רבי עקיבא השמח ואומרים לו: "רבי עקיבא, אתה תמיד יודע לעודד ולנחם את העצובים⁸. אנא, הראה לנו את הדרך!! במה נעסוק בליל החג ואין לנו בית מקדש?!"

קם רבי עקיבא על רגליו ואמר לחכמים: "במצרים היו עבדות וגזירות קשות וה' גאל אותנו בזרוע חזקה וביד נטויה. בואו נספר ביציאת מצרים וכך נתעודד גם אנחנו מהתקופה הקשה שבה אנחנו נמצאים. כפי שגאל אותנו ה' מהצרות במצרים, כך יגאל אותנו גם עתה. בכל פעם שנסב בליל הסדר, נחזור ונספר ביציאת מצרים עד שהקב"ה יבנה לנו את בית המקדש" שמעו אותו החכמים, התעודדו מדבריו והתחילו לחייך⁹.

שמעו זאת התלמידים שעמדו בחוץ, שמחו וקראו: "כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"¹⁰. שמעו זאת שמעיה ויוסף וקפצו משמחה. כך כל אותו הלילה ישבו החכמים מסובין בבני ברק וספרו ביציאת מצרים. הילדים שהקשיבו לסיפורים של החכמים על יציאת מצרים, החלו להירדם והתעוררו רק כשהבוקר הגיע ועלה השחר. הם תהו איך לא שמו לב החכמים שעלה השחר¹¹. הציצו פנימה וראו שמשמחת העיסוק בענייני הגאולה האיר להם אור פלאי את הלילה עד כי לא הבחינו החכמים שהשחר עלה. אז פנו התלמידים שהקשיבו לחכמים כל הלילה ואמרו להם: "רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית"¹².

⁸ מכות, כד, עמוד א - עמוד ב

⁹ הרב זולדן, (2004) מועדי יהודה וישראל: המועדים וזיקתם לארץ, למדינה ולמקדש, (עורך: הרב אהרון בק), מרכז שפירא, פרק כז

¹⁰ הנצי"ב, אמרי שפר, הגדה של פסח, עפ"י אברבנאל

¹¹ הרב מוטי אלון, תכלת מרדכי, הגדה של פסח מבראשית, ירושלים, (תשס"ב): דפוס העיר העתיקה

¹² הרב יוסף משאש, הגדה של פסח, עם פירוש ויזכור יוסף, אור המערב ה"ל בע"ע, עמ' 98 - 99, בן יוזפא, (תקכ"ד) העאנה, הגדה של פסח, "אגדת מרדכי", אמשטרדם

¹³ פירוש הגר"א על הגדה של פסח, עלפי אברבנאל השלם, עמוד 41

פעילויות בעקבות הסיפור

« דיון על הסיפור

העלאת זכרונות של הילדים משנה שעברה וקישורם לסיפור. למשל, לאמר לילדים - כל האנשים בסיפור התגעגעו לירושלים. האם אתם זוכרים שיר מההגדה שמזכיר את ירושלים? החכמים בסיפור ספרו על יציאת מצרים. האם בבית שלכם עושים הצגות על יציאת מצרים? איזה שירים אנחנו שרים מההגדה שקשורים למצרים?

« המחשת הסיפור

בפינת התוכן כדאי להציב את הסיפור בצורה מומחשת בתלת-מימד. רצוי שהילדים יוכלו לשחק בדמויות שיוצבו בהמחשה הזאת, על מנת לעודד אותם לחזור ולדקלם את הסיפור.

« ציור הסיפור

אפשר להגדיל את התמונות של החכמים המסובין בבני ברק הנמצאות בחוברת זו ולהוסיף תמונות מהגדות אחרות ולדבר עם הילדים על ההבדלים בין התמונות השונות. אפשר גם לספר להם שהציירים שציירו אותם, עשו זאת בהתאם לתקופה שחיו בה. לאחר מכן אפשר להציע לילדים לצייר בעצמם את סיפור המעשה. את הציורים אפשר לרכז בלוח אחד.

« המחזת הסיפור

להציע לחמישה ילדים להתחפש על-פי דמיונם לחכמים המוזכרים בסיפור. אם יש מאגר תחפושות בגן (לשימוש בסיפורי תורה ובסיפורי החגים), אפשר להשתמש בו. אם אין אפשר להכין מאל-בד מעין כותנות. הילדים הללו יכולים להציג בפני כל הגן את סיפור המעשה בבני ברק כשהם מספרים את כל מה שלמדו בסיפורי התורה על יציאת מצרים. זוהי חזרה נהדרת על כל מה שלמדה הגננת מתחילת ספר שמות. אפשר גם להציע בכל יום לחמישה ילדים אחרים להמחזיז את הסיפור ולבטח בכל יום תהייה המחזה מעניינת אחרת.

« אמירת הסיפור באמצעות בובות אצבע

דף של בובות אצבע מובא בעמוד הבא. הילד יכול לצבוע את הדמויות של החכמים, לגזור אותם ולהכין עם הגננת בובות אצבע שאיתם הוא יכול לומר במילותיו או במילות ההגדה: "מעשה בר' אליעזר ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא ור' טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה".

סדר בובות האצבע אינו אקראי. הרב בני לאו¹⁴ סובר שהחכמים ישבו כך בליל הסדר: במרכז ישב המנהיג הצעיר, רבי אלעזר בן עזריה. מצידו האחד יושבים שני חכמי הדור: רבי אליעזר ורבי יהושע ומצידו השני יושבים רבי טרפון והמארח, רבי עקיבא.

| דיוקן החכמים על פי משפחת חתם סופר בודפסט תר"ץ |

¹⁴ הרב בני לאו, חכמים, ירושלים, (תשס"ו-2006/תשס"ח 2008): ספריית אלינר - הסוכנות היהודית לארץ ישראל - המחלקה לחינוך יהודי ציוני, כרך ב, 261

ציור דמותם של החכמים הוא בצמוד למקורות:

ארכי אלקלר בן עזריה היה שיער אבן, רבן שב, עיסה טנה -
הייתי נראה לקן¹⁵. ולא לקן נחמס אלא שהאבין טעחותיו, יוסה
טחיון אותו נסיא כדי שיראה לקן וראוי אנטיאות¹⁶.

רבי יהושע בן חנניה היה
חכם מוסל אק מראהו
החיצוני לא היה נאה.

רבי אלקלר

רבי טרפון עסיר גדול¹⁷.

רבי עקיבא קרח קל סיחוק מהמקורות
וקן הוא בסדר תנאים ואנאוראים,
טהוא חיבור מתקופת הגאונים, חלק
ב אות ב: "ורבי יהושע בן קרחה היה
בנו ט רבי עקיבא הקרח".

¹⁵ משנה, ברכות, א, ה
¹⁶ פרוש רבי עובדיה מברטנורא, שם
¹⁷ נדרים, סב, עא
¹⁸ מסכת תענית, ז, עמוד א

לוח הפתעות לליל הסדר

המפקחת דפנה אייזיקס במחוז דרום

הרציונאל:

בליל הסדר, ליל "והגדת לבנך", אנו מצווים לספר לילד ביציאת מצרים. כיצד נגרום לו להיות קשוב וערני? אחת הדרכים היא באמצעות הפתעות.

הפעילות:

לוח ההפתעות מורכב מחלונות אשר בתוכם מוסתרת הפתעה ועליהם ציור המתייחס למושג מההגדה. הילד מקשיב למהלך הסדר. כשהוא שומע מילה המופיעה על אחד החלונות, מותר לו לפתוח את החלון ולהוציא את ההפתעה (צימוקים, שוקולד או חלקי לגו המתוספים לכדי אוטו קטן וכדו').

הכנת לוח ההפתעות (נמצא בעמוד הבא):

- צבע את הדף המצויר. צור את החלונות על-ידי גזירת שלושת הקווים המקווקוים.
- הדבק שמינית בריסטול נוספת מתחת לשמינית החלונות (כמובן שיש למרוח דבק רק בין החלונות).
- בכל מרכז חלון יש להדביק נייר כסף ובו הפתעה.
- במהלך הסדר, כשישמע הילד מילה הכתובה על אחד החלונות, יפתח אותה וייהנה מתוכנה.

ליל הסדר

